

19de zondag door jaar A

Mt. 14, 22-33

Broeders en zusters in Christus, angst is een emotie die iedereen kent. In tal van situaties. Angst in oorlogstijd, angst dat er oorlog komt, angst voor geweld en onveiligheid op straat, angst voor spoken, angst voor conflicten, angst voor ziekte, angst voor de dood, angst voor andere mensen omdat die fysiek of psychisch sterker lijken dan ik. Maar er is een meer fundamentele, dieperliggende angst, waarvan ik vermoed dat God ons dáárvan in de eerste plaats wil bevrijden. En waarvan ik vermoed dat de lezingen van vandaag ons iets willen zeggen. Ik houd nog even voor me, om welke angst het hier gaat.

We kennen Elia als de profeet die streed tegen de heidense machten die in zijn tijd het geloof van Israël bedreigden. En daarom werd hij door koningin Izebel, de vrouw van Achab, die er alles aan deed om de heidense gewoonten in Israël ingang te doen vinden, ten dode toe vervolgd. En Elia vlucht weg. Uit angst voor de dood. Veertig dagen trekt hij door de woestijn om aan te komen bij de berg Horeb, de berg van God. Dezelfde berg waar Mozes de Torah ontving, de stenen platen met de tien woorden. Niet de slechtste plaats om steun te zoeken, lijkt me. Maar Elia is ten einde raad en ziet het niet meer zitten. Zijn angst voor de dood is omgeslagen in angst voor het leven.

Hij gaat een grot binnen, dat wil zeggen: hij begraaft zichzelf als het ware, wil niet meer echt leven. En dan spreekt de Heer! Die zegt: "Ga naar buiten en treed aan voor de Heer op de berg". Met andere woorden: vlucht niet langer voor het leven, vlucht niet langer voor jezelf. Ik ben met je.

En dan komt er onverwacht spektakel. Storm, aardbeving, vuur. Maar daarin is de Heer niet! Natuurlijk niet. Dit heidense kabaal (het woord zegt het zelf al) verwijst naar de machten, de afgoden, die ons eronder willen houden, die onze angsten in stand willen houden, die ons er vooral van willen weerhouden dat we geconfronteerd worden met onszelf, die willen voorkomen dat we gaan nadenken over onszelf.

Dan volgt het suizen van een zachte bries. Letterlijk vertaald staat er: een stem van bonkende stilte. De stilte bonkt in het hart van Elia. Want in de stilte wordt hij geconfronteerd met zichzelf: hij ziet dat zijn grootste angst de angst is voor zichzelf. In die stilte, die bonkende stilte, is de Heer die zegt: wees niet langer bang voor jezelf, maar durf te leven. Dát is je opdracht! En dan pas komt Elia naar buiten. Hij wil leven en is bevrijd van de angst voor zichzelf.

Jezus' leerlingen hebben tegenwind. Dat is op zich niets bijzonders, dat hebben we allemaal wel eens, zowel letterlijk als figuurlijk. Geen reden om meteen doodsangsten uit te staan. Maar dan zien ze een spook en schreeuwen het uit van angst. Als wij zeggen, dat iemand spoken ziet, dan bedoelen we daarmee dat

iemand bang is voor iets (of iemand) waar je helemaal niet bang voor hoeft te zijn. Zoiets zou hier ook wel eens het geval kunnen zijn.

De leerlingen zien een spook. En dat zou wel eens het spook van hun eigen angst kunnen zijn. En wel die meest fundamentele angst waarover ik in het begin sprak en waar ik bij Elia ook al op zinspeelde: de angst voor zichzelf. De angst voor het kwaad in onszelf (waar we ons meestal het minst bewust van zijn en maar al te vaak ook niet willen zijn). De angst om onze fouten onder ogen te zien. De angst om te erkennen dat ook de laagste instincten in onszelf huizen. De angst om de confrontatie met onszelf aan te gaan en onszelf te laten zien zoals we zijn. En Jezus wil ons in de allereerste plaats van die angst bevrijden.

Petrus ziet dat in als het spook geen spook blijkt te zijn, maar Jezus die zegt: "Wees gerust, ik ben het, vrees niet". En hij gaat op Jezus toe, in vol vertrouwen. Het over het water lopen symboliseert dat vertrouwen. Maar dan is hij er nog niet. Bij een beetje tegenwind verliest hij zijn vertrouwen weer, wordt weer bang, dreigt te zinken en schreeuwt het uit van angst. Waaruit maar blijkt dat vertrouwen en angst elkaar nogal eens afwisselen in een mensenleven. Maar Jezus grijpt hem vast en zegt: Kleingelovige, waarom heb je getwijfeld? Dat bedoelt Hij zeker niet als verwijt. Jezus bedoelt er juist mee te zeggen: Wees niet bang: Ik accepteer je zoals je bent, mét je fouten, ja ook met je laagste instincten, met het kwaad dat in je is. Ik accepteer je zoals je bent. Gelóóf dat nu toch.

Jezus weet namelijk maar al te goed, dat pas als we de aanwezigheid van het kwaad in onszelf zonder angst onder ogen durven te zien, we in staat zijn om het onder controle te houden. Als je dat gelooft, wil Jezus zeggen, durf je jezelf te zien zoals je bent en je aan anderen te laten zien zoals je bent. Als je dat gelooft, word je milder voor jezelf en voor anderen. Als je dát gelooft, geloof je niet alleen dat Jezus de Zoon van God is, maar dat je ook zelf een kind van God bent, dat niet bang hoeft te zijn. Amen.

Jan van de Laar, pastor